

СПИСАНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

просветно дело

2

2020

JOURNAL FOR THEORY AND PRACTICE OF THE EDUCATION

**PROSVETNO
DELO**

СПИСАНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

год. LXXIII

**просветно
дело**

Скопје, 2020

Издава: Здружение за теорија и практика на образованието „ОБРАЗОВНИ РЕФЛЕКСИИ“ - Скопје

Списанието започна да излегува како весник од 1945 година под име „Просветно дело“, а како списание започна да излегува од 1947 година со истото име.

Прв уредник на списанието беше Блаже Конески.

* * *

Претплатата се испраќа на:
Здружение за теорија и практика
на образованието
„ОБРАЗОВНИ РЕФЛЕКСИИ“,
ж-сметка: 300 0000035805 97
Комерцијална банка АД Скопје
со ознака ЗА СПИСАНИЕТО

* * *

*Списанието излегува во пет
броја годишно.
Ракописите не се враќаат.
Претплатата трае се додека не
се откаже и тоа најдоцна во
декември тековната година.*

* * *

ИЗДАВАЧ

Здружение за теорија и практика
на образованието
„ОБРАЗОВНИ РЕФЛЕКСИИ“
Скопје, Македонија

ГЛАВЕН УРЕДНИК
Проф. д-р Никола Петров

РЕДАКЦИЈА

проф. д-р **Зорица Станисављевиќ-Петровиќ**,
Србија
проф. д-р **Иван Фербержер**,
Словенија
проф. д-р **Наталија Сафонова**,
Русија
проф. д-р **Садета Зекиќ**,
БИХ
проф. д-р. **Фатбарда Ѓини**,
Албанија
проф. д-р. **Раденко Круљ**,
Косово
проф. д-р **Анжела Николовска**,
Македонија
проф. д-р **Васил Дрвошанов**,
Македонија
проф. д-р **Томислав Таневски**,
Македонија
Ѓорѓи Илиевски,
Македонија

ЛЕКТОР

Д-р Васил Дрвошанов

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Д-р Томислав Таневски

e-mail: obrazovni_refleksii@hotmail.com

Ана ПАНОСКА Д-р Томислав ТАНЕВСКИ	3	ПСИХОЛОГИЈА НА ВИЗАНТИСКАТА ИКОНА
Д-р Ѓорѓина ЌИМОВА	21	СПЕЦИФИЧНОСТИ НА НАСТАВАТА НА МАЈЧИН ЈАЗИК ВО СТРАНСКИ ДРЖАВИ
М-р Ристо КОСТУРАНОВ	32	МОТИВИРАЊЕ
Д-р Билјана ЛАЛЧЕВСКА СЕРАФИМОВСКА	46	ЕТИЧКИ КОДЕКС ВО УЧИЛИШТАТА
Мартин ПОПОВСКИ Д-р Томислав ТАНЕВСКИ	53	КАКО ХОЛИВУДСКИТЕ СТУДИЈА ЈА КОРИСТАТ НОАСТАЛГИЈАТА ЗА ДА ПРИВЛЕЧАТ ПУБЛИКА
М-р Игорчо АНГЕЛОВ	68	ВЛИЈАНИЕТО НА ПРИКАЗНИТЕ КАЈ ДЕЦАТА ОД РАНАТА ВОЗРАСТ
Д-р Целадин МУРАТИ	75	КВАЛИТЕТОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ПОЧНУВА ОД УЧИЛНИЦАТА
Ѓорѓи ИЛИЕВСКИ	87	НЕМАЊЕ ОБРАЗОВНА СТРАТЕГИЈА
Д-р Васил ДРВОШАНОВ	91	МАКЕДОНИСТИЧКИ И СЛАВИСТИЧКИ ПРИЛОЗИ (Максим Каранфиловски.Македонистика и славистика. Скопје:Бата рес, 2019)
Д-р Валентина ВЕЛКОВСКА- ТРАЈАНОВСКА	94	ИН МЕМОРИАМ Проф.д-р Томе МАНЧЕВ (1950-2020)

PROSVETNO DELO

Magazine for theory and practice in education

UDK- 37 ISSN 0350-6711

Content

2 2020

year. LXXIII p.1-

Ana PANOSKA Ph.D. Tomislav TANEVSKI	3	PSYCHOLOGY OF BYZANTINE ICON
Ph.D. Gjorgjina KJIMOVA	21	SPECIFICATIONS OF LEANING NATIVE LANGUAGE IN FOREIGN COUNTRIES
MA. Risto KOSTURANOV	32	MOTIVATION
Ph.D. Biljana LALCHEVSKA SERAFIMOVSKA	46	CODE OF ETHICS IN SCHOOLS
Martin POPOVSKI Ph.D. Tomislav TANEVSKI	53	HOW THE HOLLYWOOD STUDIOS USE THE NOSTALGY TO ATTRACT THE AUDIENCE
MA. Igorcho ANGELOV	68	THE IMPACT OF STORIES ON CHILDREN AN EARLY AGE
Ph.D. Djeladin MURATI	75	THE QUALITY OF EDUCATION STARTS FROM THE CLASSROOM
Gjorgji ILIEVSKI	87	WITHOUT EDUCATIONAL STRATEGY
Ph.D. Vasil DRVOSHANOV	91	MACEDONIAN AND SLAVIST CONTRIBUTIONS
Ph.D. Valentina VELKOVSKA TRAJANOVSKA	94	IN MEMORIAM Proff.d-r Tome MANCHEV

Д-р Валентина ВЕЛКОВСКА-
ТРАЈАНОВСКА
Музичка академија, УГД – Штип

“ПРОСВЕТНО ДЕЛО“
LXXIII,2,2020
UDK:
159.928-057.874

IN MEMORIAM
Проф. д-р Томе Манчев (1950–2020)

На 12 април 2020 година почина истакнатиот македонски композитор Томе Манчев. Наместо прославување на неговиот јубилеен седумдесетти роденден на 25 април, наместо јубилејни концерти на кои ќе се изведуваат неговите грандиозни дела, од помал до најголем состав, неочекувано, по кратко боледување професорот Манчев замина од овој наш свет. Композиторот Томе Манчев беше голем човек со исклучителна професионалност, со целосна посветеност и со неисцрпна инспиративност, беше ментор кој несебично ги споделуваше своите идеи и искуства и своето огромно знаење. Тој беше композитор и професор кој приоѓаше кон секој проблем со перфекционизам со стремеж тоа што ќе се изработи и што ќе се создаде да биде совршено и непрекорно. Во неговите дела совршенството го исполнуваше со длабока емотивност, со силни чувства и со јасна национална определба, што произлегуваше од неговата бескрајна почит за музичкото наследство на македонското поднебје, и од мислата водилка – да се осмисли нешто ново што не е досега создадено. Кон сите прашања, дела, трудови... композиторот Манчев приоѓаше на единствен, за него препознатлив и непопустлив начин, секој збор, секоја мисла, секоја нота да бидат избрани откако најмалку дваесет пати ќе се осмислат, ќе се проверат, ќе се прегледаат сè додека не го добијат своето идеално значење.

Томе Манчев беше истакнат композитор со исклучително творештво; педагог кој целосно и несебично им се посвети на студентите до последниот момент од својот живот; музички писател и истражувач кој поставуваше параметри каков треба да биде ликот на стручно и квалитетно изработен труд и општествен деец, кој поаѓаше од парадигмата дека секој треба да ја сака сопствената земја повеќе од самиот себеси, да биде добар и искрен човек, исклучително темелен со истанчен и високопрофесионален профил.

Проф. д-р ТОМЕ МАНЧЕВ, композитор

„Потребата да се твори е основниот мотив на моето постоење“

Претставник е на македонската национална композиторска школа со извонредно значаен творечки опус, со многу изведени, снимени и печатени дела во земјава и во странство. Неговата оркестрациска техника, длабоката инспирираност од изворите на народната музичка традиција, вешто постигнатата колоритност преку мошне оригиналните хармонски склопови, а не помалку значајната полифона техника, се атрибути, произлезени од неговите студиски познавања на сите стилски композиторски и оркестрациско-оркестарски техники од барокот па сè до најсовремените светски текови. Неговиот музички говор длабоко проникнува во драмско-емотивната содржина, така што крајниот изразен тонус претставува своевиден кардиограм што го отсликува „здивот и душата на Македонија“.

Томе Манчев спаѓа меѓу најафирмираните автори, кој во своето творештво негува индивидуален стил и јазик како негов личен творечки печат. Неговите дела: „Симфониета“, „Симфониска поема“, „Симфонија бр. 2: Паганофонија“, „Стара песна – концертни сцени за симфониски оркестар“, „Егзодус – 2001“, „Симфонија – Реквием“ сите за симфониски оркестар; „Симфонија бр. 3“, „Песна и танец“ за гудачки оркестар; „Концерт за виолина и симфониски оркестар“, „Соната за виолина и пијано“, „Соната за пијано“, „Соната за виола и пијано“, „Соната за обоа и пијано“, „Танец“ за ударни инструменти и пијано; „Интрада и Капричо“ за виолина, виолончело, кларинет, пијано и за сопран; „DD“ за соло-флејта; „Монолог и дијалог“ за соло-фагот;

„Каденца и кода“ за флејта, кларинет и за фагот; повеќе циклуси за глас и пијано; вокално-инструменталните дела: „Славјанофонија“ – ораториум, кантатата „Татковина“, а, особено, неговото дело „Стара песна“ – концертни сцени за симфониски оркестар, претставуваат навистина оригинални остварувања за Република Македонија. Д-р Томе Манчев целосно, ако може така да се каже, ги следи современите композиторски техники на изразување, но проткаени со длабок сензитивен тематизам, облагороден од далечната фолклорна традиција, се разбира, поставена на централниот творечки пиедестал опкружена со селектиран, со дозиран и со рафиниран емоционален и рационален баланс на драмските и на лирските драматуршки и севкупни естетски принципи. Создадените дела: „Интрада и капричо“ за сопран, виолина, виолончело, кларинет и за пијано, „Песна и танец“ за гудачки оркестар, „Егзодус – 2001“ за голем симфониски оркестар, „ДД“ за соло-флејта, „Каденца и кода“ за флејта, кларинет и за фагот, „Монолог и дијалог“ за соло-фагот, целосно го издржаа јавниот фактор на критериум, наречен критика, и овозможија македонското творештво да отежне и да се збогати со нови достоинствени дела.

Делата на композиторот Томе Манчев се изведени на повеќе манифестации и концерти во Македонија, во сите републики на поранешна Југославија: Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, потоа низ светските центри: Чешка, Полска, Кина, Русија, Украина, Албанија, Узбекистан, Австрија, Франција, Австралија, Соединетите Американски Држави (САД), Бугарија и др. Музиката на композиторот Томе Манчев е издадена на повеќе авторски носачи на звук (CD) како и на носачи на звук (CD) од други познати уметници и институции. Голем дел од партитурите се печатени во реномирани музички изданија.

Проф. д-р ТОМЕ МАНЧЕВ, музички педагог

Искусен автор, кој со својот едукативен и творечки приод претставува пример за активен, за ангажиран и за многу искусен педагог, кој своите знаења со успех ги пренесуваше на студентите од композиторскиот, од диригентскиот, од музиколошкиот и од одделот по музичка теорија и педагогија, по предметите: Композиција, Оркестрација, Познавање музички инструменти, Основи на

оркестрацијата, Оркестрациски стилови, Техники на компонирање во музиката на XX век, Анализа на музичко дело, Методологија на научно истражување и други, на првиот, на вториот и на третиот студиски циклус. Педагошката дејност на проф. д-р Томе Манчев започнува во 1979 година, најпрвин во средно стручно музичко образование, а во 1990 е избран за доцент на Факултетот за музичка уметност (ФМУ), каде што, освен со студенти на прв циклус студии, многу посветено изведува настава и менторство на втор циклус студии – магистерски, предавајќи ги и предметите: Анализа на музичко дело, Композиција, Методологија на научно истражување, Теорија на оркестрација, Етномузикологија, Методика на музичка настава, Музичка терапија – единствени во опкружувањето. Редовниот професор д-р Томе Манчев од 2000 година водеше менторство и на трет циклус студии – докторски во областите: хармонија, основоположник на музичка археологија – единствени на Балканот, основоположник на музичка терапија, методика на музичка настава, композиција и музичка теорија за изведувачи.

Од неговата композиторска класа произлегоа и ред. проф. д-р Валентина Велковска-Трајановска, Михајло Штерјев, вонр. проф. м-р Вулнет Таири и м-р Борис Светиев. Сите набројани се носители на културниот музички живот на Република Македонија. Педагошката активност на Манчев се одвиваше и на постдипломските студии во чија класа магистрираа: ред. проф. д-р Валентина Велковска-Трајановска (Теорија на оркестрација), ред. проф. д-р Гоце Гавриловски (Теорија на оркестрација), ред. проф. д-р Драган Даутовски (Етномузикологија), м-р Дејан Зафировски (Теорија на оркестрација), вонр. проф. д-р Томислав Таневски (Музичка терапија), м-р Гаши Куштрим (Композиција – Косово), м-р Вулнет Таири (Композиција), м-р Душко Спасовски (Теорија на оркестрација), м-р Иван Васиќ (композиција – Србија). На студиите од трет циклус со проф. д-р Томе Манчев како ментор докторираа: ред. проф. д-р В. Велковска-Трајановска (Композиција), ред. проф. д-р Марија Ѓошевска (Хармонија – интерпретација), вонр. проф. д-р Томислав Таневски (Музичка терапија), ред. проф. д-р Драган Даутовски (Музичка археологија), д-р Огненка Герасимовска (Интерпретација – музичка теорија) и ред. проф. д-р Владимир Талевски (Методика на музичка настава).

Во својата плодна педагошка дејност тој беше рецензент на педесетина магистерски и на дваесетина докторски трудови од областа на теоријата, на методиката на музиката и на интерпретацијата; член на комисија на педесетина кандидати за одбрана на магистерски и на петнаесетина докторски трудови; член на рецензентска комисија за определување подобност на докторски трудови; член на комисија за одбрана на докторат на повеќе од десетина кандидати, а, наедно и член на управата за постдипломски и за докторски студии од 2000 до 2010 година. Освен ангажманот во нашата земја, д-р Томе Манчев учествуваше во комисиии за одбрана на докторски тези во соседните земји: на Музичкиот факултет при Југозападниот универзитет „Неофит Рилски“ во Благоевград – Бугарија со пренос во живо од Радио Софија и на Педагошкиот факултет во Јагодина при Универзитетот во Крагуевац – Србија.

Беше учесник во многу активности на Педагошкиот завод на Македонија при создавањето програми за средното музичко образование по предметите: Музички форми, Полифонија, Хармонија, Композиција, Музички инструменти во сите реформски циклуси од 1979 до 2000 година. По 2000 година учествуваше како надворешен член. На ФМУ учествуваше во составувањето на програмите по предметите: Музички инструменти, Основи на оркестрација, Оркестрациски стилови, Оркестрација за композитори и диригенти, Техники на komponирање на XX век, Композиција прв, втор и трет циклус на студии. Беше член на повеќе комисиии за составување и креирање на програмски профили за сите предмети и за сите степени на студиски циклуси. Освен тоа, беше рецензент на многу учебници за основно, за средно и за високо образование, како и на поодделни трудови од повеќе автори: Стојан Стојков, Тодор Радевски, Сотир Голабовски, Владо Талевски, Костадин Костадиновски и Љубомир Бранѓолица. Неговиот систематски педагошки процес подразбираше учество во рецензентски комисиии за избор и за преизбор на дваесетина професори на ФМУ во Скопје; на неколкумина на Музичката академија во Штип; на неколкумина на ФМУ во Тетово; на неколкумина на Педагошкиот факултет во Скопје; на неколкумина на Факултетот за уметности во Ниш – Србија итн. Треба да се истакне дека Републичкиот педагошки совет на VIII. седница, одржана на 19.3.1993 година, одлучи на проф. д-р Томе Манчев да му го додели звањето

Особено истакнат педагошки работник со образложение за постигнати значајни резултати во остварувањето на целите и задачите на воспитанието и образованието.

Проф. д-р ТОМЕ МАНЧЕВ, музички писател, музички
истражувач
и општествен деец

Впечатлива е и научната и публицистичката дејност на Манчев. Неговата севкупна едукативна и педагошка дејност придонесе Манчев да биде автор на повеќе музиколошки стручни трудови и книги од најразлични научни аспекти. Проф. д-р Томе Манчев е автор и на повеќе студии, поврзани со различни музиколошки или творечки аспекти, објавени во повеќе списанија, во меѓународни зборници и сл. Исто така, Томе Манчев е еден од авторите на монографијата за Тодор Скаловски, издадена во 2003 година од фондацијата на Трифун Костовски при Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ). Воведничарот Ѓорѓи Старделов, помеѓу другото, забележува: „Вториот дел на монографијата, што претставува нејзино јадро и срцевина, е задлабочена, многу суптилна, музиколошки максимално компетентна анализа на неговите дела од кои како парадигматски за неговото севкупно творештво посебно се анализираат: легендарната хорска творба 'Македонско оро', вокално-инструменталната творба 'Балтепе', воспевот 'Величанија Кирилу и Методију' и соло-песната 'Шарпланинска приспивна'“. Сојузот на композиторите на Македонија (СОКОМ) во 2001 година го издаде трудот на Манчев „Движењето, суштински елемент кај симфониското творештво“, за кое, помеѓу другото, проф. Васил Казанџиев – диригент и композитор на Софијската академија „Панчо Владигеров“ има речено: „Манчев како истражувач пројавува аналитички квалитети и успева да ги сврзе музичките компоненти: формообразувањето, тематизмот, драматургијата, хармонијата, полифонијата, движечкиот фактор и оркестрацијата со крајниот резултат – емоционалното воздејство што секогаш е врзано со професионалното мајсторство во 'лабораторијата на творечката личност'“. Особено значаен е придонесот на д-р Томе Манчев како рецензент на многу стручни и научни трудови во специјализирани музички списанија во земјава и странство.

Од друга страна, пак, творештвото на композиторот Томе Манчев, исто така, е предмет на анализа на повеќе композитори и музички истражувачи – музиколози.

Во Македонија се ретки композиторите кои во творечкиот процес се обидуваат да истражуваат, а уште поретки се композиторите кои се обидуваат да создаваат нови творечки закони и законитости од аспект на општите музички начела: форма и структура, тематизам и музички материјал, оркестрацијата со темброт, музичките инструменти и поместувањето на нивните изведувачки можности, а, во овој контекст, најретки се композиторите кај кои доминира процесот на приближување на македонската музичка традиција до најсовремените композиторско-творечки светски достигнувања. За таков макотрпен, трнлив и „неизвесен“ творечки пат беше одлучен Томе Манчев кој го дефинираше својот композиторско-творечки портрет. Документирајќи го творештвото на Манчев, цврсто и аналитички, музичките рецензенти ги потенцираат таквите стремежи, но и степенот на успешност, на оригиналност и на автентичност на композиторските постапки. Со тоа композиторот Томе Манчев ја потврди својата интуитивно-имагинативна творечка моќ, спроведена низ параметрите: форма-структура да го прикаже националниот танец „Тешкото“ низ магијата на флејтата („DD“ за соло-флејта), низ гудачкиот оркестар (Вториот став од делото „Песна и танец“), односно моќта и импресијата, произлезена од ударните инструменти („Танец“ за ударни инструменти и пијано) итн. Тематизмот и музичката материја во делата на Томе Манчев најпластично, а понекогаш и „зачудувачки“ ја создаде својата музичка траекторија. Музичкиот тематизам е дел од сите нас, Македонци, милениумски напластен, во определени периоди доминантен, па заборавен, повторно распретан па доградуван, модифициран и така сè до нашата просторна и временска сегашност „модерно“ прикажан со најавангардната светска присутна техника од композиторот Манчев („Стара песна“ – концертни сцени за симфониски оркестар), понатаму Симфонија бр. 2 „Паганофонија“. Вибрантниот тематизам, пред сè, е прикажани во гудачкото дело „Песна и танец“, во „DD“ за соло-флејта, во „Монолог и дијалог“ за соло-фагот итн. Ако оркестрацијата го забубавува делото, тогаш оркестрацискиот тембр е носечкиот параметар во тој процес. Поконкретно, тој што ќе успее да ги распрета заборавените темброви плодови на македонската генетика

ќе доминира во најтесниот круг на автори во националниот простор на државата. Музичките инструменти и поместувањето на нивните изведувачки можности претставува врвен приоритет на современиот композитор. Манчев на ова рамниште успева да ја спои македонската музичка традиција со најавангардните светски достигнувања низ јазикот на музиката и на „чистите“ тонови.

Томе Манчев претставуваше истакнат општествен деец во целокупната музичка култура, дејствувајќи преку најзначајните музички институции и организации во земјава и странство. Од обемната документација може да се забележи мошне богатата општествена активност. Пет мандати тој бил член на Управниот одбор (порано Уметнички совет) при Македонска филхармонија; два мандата бил член на Собранието на Здружението за заштита на авторските музички права (ЗАМП); три мандати бил член на Управниот одбор на ЗАМП; девет мандати бил член на Претседателството на СОКОМ. За својата општествена активност тој беше добитник и на повеќе благодарници и дипломи.

Кратка биографија

Проф. д-р Томе Манчев е роден во Гевгелија во 1950 година, каде што завршува основно и гимназиско образование, а по завршувањето на воениот рок се запишува на Високата музичка школа, каде што најпрвин дипломирал на педагошкиот (1973), на наставно-теоретскиот (1975) и на композиторскиот оддел (1979) во класата на академик проф. Властимир Николовски. Тоа значи дека неговите студии на Високата музичка школа, на денешниот Факултет за музичка уметност, траеле од 1971 до 1979 година. Во 1977 година го следел летниот курс по композиција во Грожњак – Хрватска под водство на великиот Витолд Лутославски од Полска и на Андре Лпорт од Белгија. Од овој курс Лутославски во списанието „Звук“ од 1977 година, помеѓу другото, изјавил: „Од југословенските композитори, најголем впечаток ми остави младиот колега од Скопје (Томе Манчев), кој се служи со смели и неочекувани модуси во своите остварувања“. Во 1978 година Манчев учествувал на интернационалниот курс по композиција во Олштин – Полска под водство на: Витолд Лутославски, Маријан

Борковски, Влодзимир Котонски, Зигмунт Краузе, Богуслав Шефер, Збигниев Руджински, Тадеуш Натансон, сите од Полска, и Најџел Озборн од Англија. Импресијата што ја оставил Манчев врз овие композитори резултирала со предлогот на В. Лутославски, на својот авторски концерт да ја дополни програмата со првиот став од клавирската соната на тогаш младиот композитор Т. Манчев. Понатаму образованието го продолжил на Музичкиот факултет во Прага – Чешка и тоа од 1980 до 1981 година во вид на студиски престој, а од 1982 до 1988 како дипломец, притоа дипломирајќи на највисокиот степен на студии – уметничка аспирантура на Прашкиот музички факултет од областа композиција под менторство на професорите Јиржи Дворжачек и Јозеф Церемуга. Проф. д-р Томе Манчев по вторпат со титулата доктор на музички науки, но, овој пат доктор по уметнички науки втор степен се стекнал во 1999 година на Државната музичка академија „Панчо Владигеров“ во Софија – Бугарија под менторство на проф. д-р Димитар Сагаев. Неговиот највисок втор степен на докторска дисертација под наслов „Движењето, суштински елемент во симфониското творештво“ добива високи оценки што се огледаат во рецензиите на повеќе видни професори од Софиската музичка академија.

Награди и признанија

– Делото *Егзодус* – 2001 било наградено во 2002 година со наградата „Панче Пешев“ за најдобро македонско дело во изминатата година, доделена од СОКОМ.

– Симфонија бр. 2 – *Паганофонија* за симфониски оркестар и солист баритон било наградено во 1989 година со наградата „Панче Пешев“. Истата година делото било наградено од страна на Собранието на Републичката заедница за култура.

– *Стара песна* – концертни сцени за симфониски оркестар било наградено во 1996 година со наградата „Панче Пешев“.

– Повеќе хорски дела на Томе Манчев се носители и на награди на „Хорските тетовски одсиви“ во повеќе наврати и на „Хорските смотри“ во Кавадарци.

– Делото *Концерт за виолина и оркестар* е наградено од страна на Собранието на Републичката заедница за култура 1986.

- Здружението на музичките и балетските педагози на Република Македонија на проф. д-р Томе Манчев му ја додели наградата за животно дело од областа на музичката педагогија за 2014 година.

- Сојузот на композиторите на Македонија за долгогодишни остварувања на композиторот Томе Манчев му ја додели наградата „Трајко Прокопиев“ за животно дело за 2015 година.

Првичното мото на композиторот Томе Манчев беше да создаде високо квалитетно и уметничко дело со моќна експресија, високо ниво на психоенергија, совршено композициско техничко обликување, но и делото да успее да го „предаде“, поточно, да го потпише како граѓанин на Македонија со желба да ни биде вечна. Македонија изгуби извонреден творец и музички научник, но и човек со големо срце, со длабока верба во Бога и со огромна почит кон своите учители за кои го создаде своето грандиозно и последно големо дело „Симфонија – Реквием“. Замина достоинствено, тивко и скромно, како почитуван творец и човек кој живееше со огромен жар за создавање, работење и предавање. Малку се зборовите со кои може да се искаже благодарноста за сè што вложи во градењето на македонската музичка култура, творештво и историја.

Нека му е Вечна слава!

(Материјалите се од личната архива на композиторот проф. д-р Томе Манчев.)

ГРАДИНКИ ! УЧИЛИШТА ! ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТИ !
ФАКУЛТЕТИ ! ВОСПИТУВАЧИ ! НАСТАВНИЦИ !
ПРОФЕСОРИ !

ПРЕТПЛАТЕТЕ СЕ

НА „ПРОСВЕТНО ДЕЛО“
ЗА 2020 ГОДИНА

ГОДИШНА ПРЕТПЛАТА

за установи	2.000,00 ден.
за просветни работници и индивидуална претплата	1.500,00 ден.
за ученици и студенти	1.000,00 ден.

Списанието за 2020 година ќе им се испраќа само на оние кои
однапред ќе ја уплатат претплатата.

ИНФОРМАЦИЈА ЗА СОРАБОТНИЦИТЕ

Списанието за теорија и практика на образованието „ПРОСВЕТНО ДЕЛО“, трудовите ги објавува во согласност со барањата на меѓународните ISO стандарди, класифицирани во следните категории: оригинални (изворни) трудови, научни трудови, прегледно-научни трудови, стручни трудови и стручно-апликативни трудови.

Списанието, исто така, објавува и преводи, прикази, оценки, библиографии, актуелни информации и слично во областа на воспитанието и образованието.

Ги молиме авторите во текот на подготовката на трудот да се придржуваат до следните барања:

- Трудовите треба да се достават до редакцијата во електронска форма со новинарски проред од 1,5, фонт – ариел 12 на кирилично писмо со македонска поддршка. Трудот по можност да биде најмногу до 12 страници, во формат A4, напишан на македонски стандарден јазик, според *Правописот на македонскиот јазик*, кој може да се добие на линкот pravopis.mk.

- Неопходно е трудот да содржи: апстракт, клучни зборови и користена литература. Притоа, апстрактот и клучните зборови да бидат задолжително преведени на англиски јазик.

- Трудот треба да се испрати на меил:

obrazovni_refleksii@hotmail.com, со назнака – за списанието „Просветно дело“.

СПИСАНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

просветно дело

LXXIII
ГОДИНА
СКОПЈЕ

ОБРАЗОВНИ РЕФЛЕКСИ
ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА
НА ОБРАЗОВАНИЕТО

UDK = 37
ISSN 0350-6711